

Motion till riksdagen 2012/13:A396

av **Esabelle Dingizian m.fl. (MP)**

Ge alla unga framtidstro

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på minst 15 000 traineeplatser för unga i näringsliv och välfärd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda alla unga mellan 16 och 17 år ett sommarjobb.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom att erbjuda praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad studie- och yrkesvägledning samt utvecklad prao.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner inom ramen för informationsansvaret för arbetslösa ungdomar och att arbeta individuellt med unga redan från deras första dag i arbetslöshet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Navigatorcentrum.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen och större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhetsperspektivet i Arbetsförmedlingens arbets sätt ska förstärkas.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 1 hänvisat till FiU.

² Yrkandena 4 och 5 hänvisade till UbU.

Fler unga in på arbetsmarknaden

Miljöpartiet de gröna vill att alla unga ska ha samma livschanser och förutsättningar att forma egna, självständiga liv, komma in på arbetsmarknaden, kunna leva på sin lön och skaffa eget boende. Unga människors kompetens och förmåga måste tillvaratas. Vi vill ge alla unga framtidstro och möjlighet att göra fria val.

Ungdomsarbetslösheten i Sverige har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna och är bland de högsta inom OECD. Långtidsarbetslösheten bland unga har sjufaldigats sedan år 2007.¹ Sedan regeringen tillträdde har antalet unga som varken arbetar eller studerar ökat dramatiskt, från 85 000 år 2007 till över 120 000 år 2010, en ökning med över 40 procent.² Dessutom har antalet unga med aktivitetsersättning ökat kraftigt, främst på grund av arbetslöshet och svag utbildning.³

Vidare har andelen unga vuxna som helt saknar egen inkomst ökat med 50 procent under de fem åren. År 2005 var åtta procent av personerna i åldersgruppen 20–34 år helt utan egen inkomst. År 2010 var siffran 12 procent. Bland dagens unga saknar hundratusen egen försörjning.⁴

Det finns flera skäl till att så många unga inte kommer in på arbetsmarknaden. En av de absolut viktigaste orsakerna är att många saknar den grundläggande utbildning som arbetsmarknaden i dag kräver. Det är ett stort politiskt misslyckande att nästan var fjärde elev i dag lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Över 120 000 personer mellan 20 och 29 år har inte fullgjord gymnasieutbildning. Allt fler av de barn som kommer till Sverige efter skolstartsåldern lyckas inte att få gymnasiebehörighet.⁵ Även unga med funktionsnedsättning har särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Tidiga insatser i skola och omsorg har avgörande betydelse för att senare i livet få ett jobb.

Miljöpartiet anser att sänkta ingångslöner för unga och försämrade anställningstrygghet är fel väg att gå. Unga ska inte betala för den höga arbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten är hög även i länder där löneskillnaderna är stora och lönerna för unga är mycket låga.⁶ Av alla anställda i åldern 16–24 år har mer än varannan, eller 53 procent, en tidsbegränsad anställning.

¹ SCB, arbetslöshetsstatistik 2012.

² Temagruppen Unga i arbetslivet 2012:4, 2012 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar.

³ I åldrarna 20–24 år ökade antalet med aktivitetsersättning med 80 procent under 2003–2011. PSFU (2011) Förtidspensionering av unga. En fråga om utsortering efter utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund?

⁴ SVT Agenda och SVT Pejil 2012-09-23.

⁵ Finansdepartementet, rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2011:5 Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration. Ungdomsstyrelsen (2008) En analys av ungas utanförskap.

⁶ Unionen (2010) Den tredje linjen – om unga på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Samtidigt som sysselsättningen väntas minska framöver råder det brist på kvalificerad arbetskraft och stora pensionsavgångar väntar. Enligt Arbetsförmedlingens prognos väntas brist på kvalificerad arbetskraft, särskilt inom byggbranschen, hälso- och sjukvårdssektorn samt vissa läraryrken.⁷

Övergången från skola till arbetsliv har förändrats och är inte så linjär och utstakad som tidigare. Nuvarande arbetsmarknadsinsatser är inte anpassade vare sig till dagens arbetsmarknad eller till individer. Jobb behöver inte alltid vara det mest eftersträvarvärda målet. Tvärtom kan en insats som leder till ett okvalificerat jobb minska individens möjligheter att utvecklas och klara egenförsörjning på längre sikt. Många arbetsgivare och företag vittnar om svårigheten att hitta rätt kompetens. Matchning till rätt jobb måste förbättras och effektiviseras så att unga människors värdefulla kompetens inte slösas bort.

Slopad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga

Miljöpartiet vill slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är betydligt mer träffsäkert än regeringens såväl ineffektiva som kostsamma halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha tillkommit ändå. Detta styrks av bland annat IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering), Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet.⁸

Traineeplatser i näringsliv och välfärd

Miljöpartiet föreslår en satsning på traineeplatser i näringslivet och välfärden. Genom en traineeplats ges unga möjligheten att skaffa sig den erfarenhet och kunskap som i slutändan leder fram till ett jobb. De arbetsgivare som öppnar för traineeprogram för unga kommer inte bara att få nya krafter i företaget utan även att vara en del av lösningen på ett stort samhällsproblem. Reformen ger arbetsgivarna ett verktyg att klara av den stora generationsväxling som kommer att ske de närmaste åren. Med traineeplatser får de råd att låta en ung person gå bredvid den som är på väg att gå i pension och lära sig jobbet.

Vårt förslag är att arbetsgivarens kostnad, utöver arbetsgivaravgiften, sänks med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineeplats. För en ung långtidsarbetslös blir nedsättningen 50 procent, tillsammans med slo-

⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Var finns jobben? Bedömning för 2012 och en långsiktig utblick.

⁸ IFAU (2009) Varför är den svenska ungdomsarbetslösheten så hög? Rapport till Finanspolitiska rådet; Riksrevisionen (2008) Sänkta socialavgifter. För vem och till vilket pris.

pad arbetsgivaravgift (drygt 30 procent av lönen) motsvarar det en subvention med upp till 80 procent av lönekostnaden. Detta är viktigt för att arbetsgivare ska ha möjlighet att erbjuda utbildning och handledning. Sammantaget avsätter Miljöpartiet resurser som motsvarar minst 15 000 traineeplatser i näringsliv och välfärd.

Minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv

Miljöpartiet vill öka ungas kontaktytor med arbetsmarknaden för att minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Tidig kontakt med arbetslivet redan i grundskolan ger bättre förutsättningar för förankring på arbetsmarknaden. Sociala kontakter är betydelsefulla för att komma in på arbetsmarknaden, särskilt för unga med sämre studieresultat.⁹ Vi vill öka kontaktytorna mellan skola och arbetsliv. Detta görs bland annat genom förbättrad studie- och yrkesvägledning samt utvecklad prao och genom att garantera att alla unga erbjuds sommarjobb. Sommarjobb ska erbjudas alla 16- och 17-åringar, inklusive möjlighet att driva sommarföretag. Miljöpartiet föreslår ett kraftigt utökat stöd om 480 miljoner kronor till kommunerna för detta ändamål. En väl etablerad kontakt mellan kommunen och det lokala näringslivet kan öppna för bra lösningar.

Vi vill också underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik. Vi vill också förbättra möjligheten för unga att starta egna företag till exempel genom kooperativ och egenanställningar.

Navigatörcentrum

Vi vill att Arbetsförmedlingen får ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner inom ramen för informationsansvaret när det gäller insatser för arbetslösa ungdomar och att arbeta individuellt med unga redan från deras första dag i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchning till jobb förbättras.

I en del kommuner finns Navigatörcentrum, med samordning mellan myndigheter och näringsliv för att stötta unga mellan 16 och 25 år med coachning att söka jobb, utbildning eller praktik på ett effektivare sätt. Vi avsätter 100 miljoner kronor till Navigatörcentrum där arbetsförmedling och kommun samverkar för att få unga i arbete.

⁹ IFAU (2011) Sociala kontakter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn

Fler aktörer som förmedlar jobb till unga – gör förmedlingen mer flexibel

Arbetsförmedlingen har misslyckats med att få in unga på arbetsmarknaden. Befintliga program och insatser i Arbetsförmedlingens regi fungerar inte. De arbetslösa unga passar inte in i de stelbenta insatserna. Programmen passar inte heller arbetsgivarnas behov. Ändå fortsätter regeringen genom satsningar i årets budget att fördela resurserna dit.¹⁰

Det behövs fler aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen, till exempel för unga eller personer med funktionsnedsättning. Vi vill se större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet. Till exempel när det gäller samarbete med kommuner för att få unga i arbete. Lokala framgångsrika modeller skulle kunna bli fler om Arbetsförmedlingens regelsystem blir mer flexibelt och öppnar för lokala lösningar.

Vad gäller könsfördelningen för Arbetsförmedlingens insatser, såsom nystartsjobb och arbetsmarknadsutbildningar, förmedlades förra årets drygt 60 procent till män.¹¹ Medan unga män i något högre grad än unga kvinnor finns i den öppna arbetslösheten, har unga kvinnor oftare osäkra anställningsvillkor, svårare att komma tillbaka på arbetsmarknaden efter lågkonjunktur och är överrepresenterade bland de undersysselsatta. Det är mycket viktigt att jämställdhet integreras i insatser mot ungdomsarbetslöshet så att de kommer såväl kvinnor som män till del. Miljöpartiet anser därför att jämställdhetsperspektivet i Arbetsförmedlingens arbetssätt ska förstärkas.

Stockholm den 5 oktober 2012

Esabelle Dingizian (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Ulf Holm (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Mats Pertoft (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Per Bolund (MP)

Lotta Hedström (MP)

Maria Ferm (MP)

¹⁰ Arbetsmarknadsinsatser för ungdomar, riksdagens utredningstjänst, 2012-09-20 samt regeringens budgetproposition för 2013, Investera för framtiden.

¹¹ Regeringens budgetproposition för 2013, Investera för framtiden.